

impresionistă și continuă în stil neoclasic, cu amprentă modală românească. Autoarea mărturisește că s-a lăsat condusă, în configurarea lucrării, de puterea hipnotică a versurilor Ninei Cassian, fapt care a influențat hotărâtor structura muzicală.

Ciclul de lieduri creat în anul 1964 de Dan Constantinescu pe versuri franceze ale lui Rainer Maria Rilke ilustrează convingător măiestria autorului, care dezvoltă aici un limbaj serial dodecafonic îmbinat cu elemente de modalism. În liedul *Ce soir, mon coeur* seria este expusă la pian, iar în *Puisque tout passé*, aceasta apare la voce. Atmosfera primului e neliniștită, dureroasă și continuă, în cheie melancolică, în cel de al doilea. Urmează *La biche*, o ilustrație sonoră care evocă mersul grațios al căprioarei. Liedul *Pays, arrêté à mi-chemin* prezintă susținerea discursului vocal prin formule ostinate la pian. În următorul, *Chemins*, percepem succesiunea unor blocuri de acorduri puternic tensionate, pentru ca finalul, *Solitude*, să ne reîntoarcă la modelul de coral din piesa de început. Ansamblul ciclului a lăsat impresia unei arte echilibrate între stări contrastante, a unui discurs rafinat ce vibrează cu farmec în aria de seducție a poeziei rilkeene.

Psalmul compus de Olguța Lupu pe versuri de Tudor Arghezi e o lucrare formată, potrivit descrierii autoarei, prin îmbinarea a trei structuri. Este vorba despre o entitate bipartită urmată de o a treia structură, iar sinteza finală e alcătuită din repriza celor trei structuri. Limbajul prezintă o combinație a gândirii armonice și a abordării modale. Rezultanta expresivă se înscrie pe linia unui lirism interiorizat ce evoluează într-un arc al tensiunii emoționale, cu forța viguroaselor sugestii poetice argheziene.

Programul s-a încheiat cu fragmente din ciclul *Indicateur des chemins de Coeur* pe versuri de Tristan Tzara, de Didier Schein. Cele două lieduri, *Démarrage* și *Règle*, compuse în anul 2013, sunt un omagiu adus poetului de origine română, creator al curentului dadaist, la 50 de ani de la moartea acestuia. Impresia de discurs capricios lăsată de primul lied, ceața sonoră transmisă de audiția celui de al doilea, vorbesc despre o înțelegere subtilă a naturii poeziei, prezentându-ne un interesant compozitor ce se lasă puternic inspirat de sugestiile muzicii românești contemporane, după cum singur mărturisește.

Dacă la sfârșit s-a conturat imaginea unei frumoase diversități de ipostaze captivante pe care le prezintă astăzi genul liedului, aceasta se datorează în cea mai mare măsură celor două muziciene interprete. Claudia Codreanu și Diana Vodă Nuțeanu se află acum într-un moment de admirabilă maturitate creatoare. Perfect armonizate ca duo cameral, demonstrează în evoluția lor relevanță și autoritate stilistică, inspirație, o capacitate superioară de a pune tehnica în slujba expresiei, prezentarea impecabilă, individualizată și convingătoare a fiecărei opere abordate, precum și o îndrăzneță vizionară de ansamblu asupra fenomenului muzical modern.

Lavinia COMAN

pAs cLassique

În ultima dimineață a festivalului SIMN 2016, la sala Enescu a UNMB am auzit un concert excelent, dat de Ansamblul **pAs cLassique**, dirijat de Mircea Pădurariu. Înființat în 2014, constituit în mare parte din studenți, ansamblul promovează în special repertoriul contemporan și a reușit să se impună repede pe scenele din București. Pe bună dreptate, căci profesionalismul interpreților și interesul lor pentru o zonă artistică mai puțin accesibilă publicului larg sunt de admirat, cu atât mai mult cu cât trăim un moment în care diverse forme de amatorism au invadat, fățiș sau clandestin, arta, cultura, viața cetății.

Cele cinci piese s-au constituit într-un foarte interesant mozaic muzical; frapante au fost varietatea

viziunilor și opțiunilor estetice, diversitatea personalităților autorilor.

Cornel Țăranu este astăzi un patriarh al muzicii contemporane românești; în fiecare opus al său recunoaștem mâna și experiența unui maestru. *Baroccoco*, scrisă pentru două flaute baroce, violoncel și clavicembal, a fost cântată la flaut, oboi, violoncel și pian, ceea ce a estompat probabil culoarea de epocă în favoarea aspectelor esențiale. Balansul între baroc și jazz despre care vorbește compozitorul în prezentarea din program s-a descifrat în termeni mai degrabă structurali decât coloristici. Începutul *Preludiului ostinato* a amintit de

Sonata ostinato pentru pian, o piesă din anii '70 care ar trebui să fie inclusă în repertoriul pianistic de bază. *Madrigalul*, renașcentist, cu picanterii armonice a fost urmat de *Siciliana-Swing*, muzică nostalgică "au deuxième degré" - nostalgia altor vremuri, altor locuri, "altor glasuri și încăperi" transpune în ceea ce la prima vedere ar putea părea un model de virtuozitate componistică.

În ce privește interpretarea, nu ar fi stricat o mai mare diversitate a nuanțelor și sonorităților, în special la pian. O mai mare atenție la balansul dintre registre, la timbrarea unor armonii ar fi venit în sprijinul supleții ritmice a interpretărilor. În *Swing*, secțiunea finală, pianul dublat de pizzicato-urile violoncelului s-a integrat cu naturalețe în sonoritatea formației.

Piesa Maiei Ciobanu, *Jurnal 2016* pentru 16 instrumente a adus o cu totul altă lume; tonul intimist, meditativ al primei secțiuni, atmosfera sumbră și agitată a secțiunii a doua, contrastele dintre amenințător și inocent, formulele cromatice obsedante, eterofoniile, unisoanele dintre vioară și flaut, marele crescendo al pianului și percuției de după revenirea secțiunii I precum și pianissimo-ul de la sfârșit au transpus în sunet un adevărat jurnal al trăirilor și gândurilor compozitoarei. "Timpul pluristratificat" menționat de autoare în prezentarea lucrării, cel cu care avem de fapt de a face permanent, și-a găsit încă o ipostază în această lucrare cu substrat autobiografic.

Excelenți au fost dirijorul și cei 11 instrumentiști (coarde, lemne și percuție).

În lucrarea *Exil secund* pentru octet, Carmen Cârnci nu și-a dezmințit atracția pentru pretextul literar; piesa este o "recompunere dinamizantă a *exilului neterminat* - "(inachevé) l'exil" și face parte dintr-un număr de lucrări în care vocea feminină este prezentă, inspirate de un poem al franco-algerienei Annie Cohen-Solal. Pur instrumentală, ca și *Exilul neterminat*, lucrarea se percepe ca un discurs fragmentat, în zigzag, pe un ton declamat. Abordarea timbrală în mozaic de tip webernian capătă o retorică aparte. Elanurile ascendente, glissando-urile cornului, scriitura clarinetului, care înmoaie la un moment dat tonul decis, cezurile abrupte au fost redade convingător de cei opt instrumentiști și de excelentul Mircea Pădurariu.

Sunet-forma-culoare II, op. 77, pentru 12 instrumentiști și mediu electroacustic a relevat un Sorin Lerescu poetic și complex; abordarea sunetului ca generator de forme și culori indică o percepție sinestezică, în mod paradoxal nu atât senzorială cât intuitivă a lumii. Flautul, oboiul, clarinetul, fagotul, trompeta, trombonul, cvartetul de coarde și percuția se suprapun cu continuum-ul electronic într-o atmosferă de straniețe nicidecum angoasantă. Formule minimaliste, sugerând fierbere, simultaneități neașteptate - "puncte sonore" pe un fond de țârâit, sonorități care pot trimite nostalgic la perioada în care Miles Davis experimenta cu instrumente electrice, aducând elemente rock într-un stil improvizatoric - s-au constituit într-un flux misterios, viu colorat, extrem de sugestiv. Un efect cu totul special, de *timp în timp* sau de viteză în lentoare se creează prin

înșiruirea unor durate lungi măsurate prin pulsație rapidă: dirijorul tacează 4/4 alert, efectul general fiind *lento*.

Hunab Ku este titlul piesei pentru orchestra de cameră a lui George Balint, ultima lucrare din concert. Dacă piesele precedente se plasau într-o zonă a preocupărilor ființei (în dinamica dintre *insuportabila ușurătate* și maximă greutate, în sens kunderian), piesa lui Balint are conținut cosmogonic: *Kunab Hu* este Creatorul, Fluturile Galactic al maișilor, zeul suprem, discul rotitor care generează corpuri cerești. Compozitorul stabilește o legătură între simbolistica maiășă și descoperirea relativ recentă a unei serii de semnale radio identice, de anumită intensitate, periodicitate și durată, venind din spațiul galactic.

Inspirat de imaginea mitului maiăș ca expresie a misterioasei activități cosmice, investind semnalele radio cu caracter de energie conștientă, George Balint a compus o lucrare cu mare putere de sugestie, care transportă ascultătorul în lumea începuturilor astrale enigmatice, a disparițiilor inexplicabile, expansiunilor și contractărilor spațiale. Tremolo-urile și pizzicato-urile coardelor, clusterile pianului, chemările trompetei, clopotele, ciripiturile fluierului de lut cu apă, sonoritatea nazală a oboiului, alternanța momentelor de acalmie cu cele agitate creează un univers ce oscilează între mineral, eteric și uman, între material și ideatic, între mistic și rațional. Ritmul aksak, o amprentă puternică a compozitorului apare de mai multe ori, la fagot și percuție, apoi la timpani, către sfârșitul piesei, după zona de culminație - un crescendo mare, urmat de un subito piano și de pizzicato-urile contrabasului - pași stranii către un hău cosmic. Coralul contemplativ al pianului se suprapune cu bolboroseala clarinetului; piesa se termină calm, sunetul se stinge treptat. Rămâne în primul rând amintirea unui sentiment de clocotire - pâlپările Fluturilor Galactic-, de așteptare în care îți dai seama că de fapt evenimentele majore au deja loc.

Cele cinci piese s-au constituit astfel într-o foarte interesantă mărturie a unor viziuni artistice diferite, rafinamentul, aparentul hedonism al muzicii lui Cornel Țăranu contrastând cu intensă afectivitate a Maiei Ciobanu, vocația de arhitect a lui Carmen Cârnci, recursul la referința literară intrând în joc cu referința vizuală, intuitivă a lui Sorin Lerescu și cu armonizarea misticului cu științificul, într-o interpretare poetică la George Balint.

Cei ce au dat viață pe scenă acestor viziuni merită toate laudele: dirijorul Mircea Pădurariu, energic și inspirat și formația sa: flautista Anca Cristescu, oboista Doris Iorga, clarinetistul Mihai Pintenaru, fagotistul Vlad Dănilă, cornistul Andrei Țurcănașu, trompetistul Elias Jula, trombonistul Mirel Liță, tubistul Silviu Droanga, violoniștii Sabin Penea și Alexandru Cochisa, violiștii Emanuel Vots și Marius Nițu, violoncelistul Benjamin Chircă, contrabasistul Octavian Maxim, percuționista Irina Rădulescu și pianistul Iulian Ochescu.

Lena VIERU CONTA